

De raad van de gemeente Twenterand;

- gezien het voorstel van het raadspresidium d.d. 24 september 2019;
- gelet op het bepaalde in de artikelen 61 van de Gemeentewet;
- gelet op de 'Circulaire benoeming, klankbordgesprekken en herbenoeming burgemeester' van de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 29 september 2017;
- gelet op de Handreiking burgemeesters - benoeming, herbenoeming, klankbordgesprekken en afscheid d.d. mei 2016;

besluit:

tot vaststelling van de Profielschets voor de nieuwe burgemeester van Twenterand 2019

Vriezenveen, 3 oktober 2019

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

drs. R.J.M. Ros

drs. A.E.H. van der Kolk

Profielschets voor de nieuwe burgemeester van Twenterand 2019

1. INLEIDING

Per 18 mei 2017 is het burgemeestersambt van de gemeente Twenterand vacant en is mevrouw drs. A.E.H. van der Kolk benoemd als waarnemend burgemeester. De gemeenteraad van Twenterand zoekt derhalve een nieuwe burgemeester: een burgemeester die past bij onze gemeente.

Een vertrouwenscommissie, bestaande uit de zeven fractievoorzitters, zal namens de gemeenteraad met de selectie van de kandidaten worden belast. Daarbij zal ze worden ondersteund door de loco-burgemeester, de gemeentesecretaris en de raadsgriffier. Deze vertrouwenscommissie heeft tevens als “vertrouwenscommissie in oprichting” de voorliggende profielschets voorbereid.

Doel van deze profielschets is om een beeld te schetsen van onze gemeente en haar belangrijkste opgaven, ambities en uitdagingen, om vervolgens op grond daarvan een typering te geven van de burgemeester waar de gemeenteraad naar op zoek is. Daarmee markeert deze profielschets niet alleen het begin van de zoektocht naar een burgemeester, maar kan ze in een later stadium tevens gebruikt worden als basis voor de periodieke klankbordgesprekken en de procedure van herbenoeming.

Voor het opstellen van de profielschets heeft de “vertrouwenscommissie in oprichting” middels een enquête input gevraagd van de bewoners en ondernemers van Twenterand. Uiteraard hebben ook de medewerkers van de gemeentelijke organisatie de enquête kunnen invullen en is ook het college (conform de artikel 61 lid 2 van de Gemeentewet) in staat gesteld zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken. In bijlage 1 treft u de uitkomsten van de enquête aan en in bijlage 2 de reactie van het college.

De profielschets voor de burgemeester van Twenterand bestaat uit vier delen:

- De omgeving waarin de nieuwe burgemeester komt te werken.
- De verwachte invulling van de taken en rollen van de nieuwe burgemeester.
- De uitkomsten van de enquête onder inwoners en ondernemers.
- De gevraagde bestuurscompetenties voor de nieuwe burgemeester.

Bij deze indeling en opzet van de profielschets is aansluiting gezocht bij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in mei 2016 uitgegeven *Handreiking burgemeesters - benoeming, herbenoeming, klankbordgesprekken en afscheid*. Daar waar in het vervolg de burgemeester in de *hij*-vorm wordt beschreven, kan ook de *zij*-vorm worden gelezen. Voor de leesbaarheid wordt alleen de *hij*-vorm gehanteerd.

2. DE OMGEVING WAARIN DE NIEUWE BURGEMEESTER KOMT TE WERKEN

In deze paragraaf gaat het om de beschrijving van de omgeving waarin de nieuwe burgemeester komt te wonen en te werken: De algemene karakteristiek van Twenterand, de belangrijke ontwikkelingen die gaande zijn en de maatschappelijke opgaven die daaruit voortvloeien.

Algemene karakteristiek

Twenterand is ontstaan uit de voormalige gemeenten Den Ham en Vriezenveen. Door de gemeentelijke herindeling van 1 januari 2001 zijn deze gemeenten samengevoegd en op 1 juni 2002 kreeg de nieuwe gemeente de naam Twenterand.

Twenterand ligt in het hart van Overijssel, aan de Noordwestrand van Twente. Een 108,17 km² groene gemeente met unieke natuurgebieden, open landschappen, schitterende bossen en levendige woonkernen. Twenterand telt bijna 34.000 inwoners die verspreid over negen kernen en buurtschappen wonen: Bruinehaar, Den Ham, Geerdijk, De Pollen, Vriezenveen, Vroomshoop, Weitemanslanden, Westerhaar-Vriezenveensewijk en Westerhoeven.

De unieke combinatie van ruimte en bedrijvigheid maakt dat Twenterand een gemeente is waar inwoners van alle leeftijden zich prettig kunnen voelen. Naast de goede voorzieningen op het gebied van sport, onderwijs en winkels, kent Twenterand een zeer gevarieerd en bloeiend verenigingsleven. Het prettige leefklimaat, waarin het 'noaberschap' nog springlevend is, wordt niet alleen bepaald door het goede voorzieningenniveau en het bloeiende verenigingsleven, maar ook door een hoge mate van veiligheid en welbevinden. In dit alles speelt kerk en religie voor grote delen van de bevolking een belangrijke rol.

Twenterand kent een grote verscheidenheid aan landschapstypen. De Engbertsdijkswenken bij Vriezenveen vormen hierin zelfs internationaal een uniek landschap dat is aangewezen als Natura 2000 gebied met zeldzame flora en fauna. Het gebied heeft een oppervlakte van ruim 1.000 hectare met grote delen niet afgegraven hoogveen.

Bossen, heide en waterpartijen maken het Eerder Achterbroek bij Den Ham tot een bijzonder natuurgebied waar het riviertje De Bevert doorheen meandert. In het Eerder Achterbroek wordt gewoon geboerd waarbij gestreefd wordt naar de verbouw van authentieke graansoorten die goed kunnen overleven op de schrale zandgronden. Het Eerder Achterbroek heeft een oppervlakte van 300 hectare en ligt in het cultuurlandschap Vecht-Regge.

Het middelpunt van Den Ham is de Brink met aangrenzend het oudste bouwwerk van de gemeente: De in gotische stijl gebouwde toren van de Hervormde Kerk, gebouwd ongeveer tussen 1325 en 1425. Landbouw en veeteelt vormden tot diep in de 19e eeuw het hoofdmiddel van bestaan. Den Ham is tegenwoordig op Twente gericht, maar is vanouds een Sallandse gemeenschap.

Tussen Den Ham en Vroomshoop ligt het Zandstuve bos. Vroeger bestond dit gebied uit heide, maar door overbegrazing van schaapskuddes nam de zandverstuiving ernstige vormen aan. Dat verklaart meteen de naam van het 140 hectare grote bos. In het gebied leven reeën, bunzingen, hermelijnen en steenmarters.

Vroomshoop heeft een veenkoloniaal karakter en is gesticht door de vervening. Na de vervening zijn de gronden in gebruik genomen voor de landbouw. Groninger boeren hebben hier een belangrijke rol in gespeeld door de afgegraven veengronden om te zetten in landbouwgrond. Zij vestigden zich voornamelijk aan de Tonnendijk. De Groninger boerderijen die nu nog steeds aan de Tonnendijk staan, herinneren hier aan.

'Westerhaar' en 'Vriezenveensewijk' zijn pas in de loop der tijd naar elkaar toegegroeid. Met 28 tekens is het de langst samengestelde plaatsnaam van Nederland. De historie van het tweelingdorp Westerhaar-Vriezenveensewijk begint aan het eind van de 19e eeuw. Een tijd waarin grootschalige vervening plaatsvond en zich veel veenarbeiders vestigden in het dorp.

Kenmerkend en bijzonder voor Vriezenveen waren de handelsbetrekkingen tussen de inwoners van Vriezenveen met het Russische Sint Petersburg in de periode 1720 tot 1917. In de loop der tijd werden er door deze 'Rusluie' uit Vriezenveen verschillende handelshuizen en winkels gesticht in Sint Petersburg. Nu kenmerkt het dorp zich door een 6,2 kilometer lange bebouwde dorpsstraat (van west naar oost: Hammerweg, Westeinde en Oosteinde) met karakteristieke gevels aan de huizen en een karakteristieke verkaveling.

Belangrijke ontwikkelingen

Demografie en vergrijzing

Het totaal aantal inwoners van Twenterand is redelijk stabiel. Er wordt een lichte krimp geprognoseerd na 2030. Daarbij is vergrijzing een dominantere trend dan krimp. Het aantal basisschoolleerlingen daalt volgens de prognose de komende 10 jaar van ongeveer 4000 naar 3400 leerlingen en stabiliseert zich daarna. Het aantal 65+ers stijgt van 6000 inwoners naar een kleine 9000 ouderen over twintig jaar. Dit heeft diverse consequenties.

- De zorgvraag zal stijgen, ook die van de lichte zorg waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn sinds de decentralisatie van het sociale domein. Er zullen vragen op de gemeente afkomen over de wijze waarop de gemeente deze zorg kan leveren, gegeven de financiële randvoorwaarden.
- De beroepsbevolking zal verminderen. Dit speelt in heel Twente. Werkgevers zullen op diverse manieren reageren, bijvoorbeeld door automatisering en door arbeidskrachten van elders aan te trekken. Maar dit biedt ook kansen voor mensen die nu een bijstandsuitkering ontvangen en werkzoekend zijn.
- Er zullen economische kansen komen: recreatie en toerisme zullen de impact van vergrijzing merken, maar ook bijvoorbeeld de bouwsector.

Werkgelegenheid

Het aantal banen in Twenterand is toegenomen. In de afgelopen decennia is de werkgelegenheidsgroei hoger dan gemiddeld in Overijssel (en procentueel hoger dan veel steden).

Als we kijken naar de sectoropbouw zien we een duidelijke verschuiving in Twenterand. In 1996 was nog bijna de helft van de werkgelegenheid binnen de 'traditionele Twentse sectoren': de landbouw, de industrie en de bouw. Dit zijn nog steeds belangrijke sectoren, maar zij maken nu minder dan één derde van de werkgelegenheid uit.

De handel en in mindere mate de zorg hebben sterk aan betekenis gewonnen. Maar ook veel kleinere sectoren kennen grote groeipercentages: ICT is van 2 arbeidsplaatsen in 1996 naar 107 in 2016 gegaan. Ook de vrijetijdsector, de horeca en advies en onderzoek zijn kleine sectoren met sterke groeicijfers. Twenterand is kortom de afgelopen decennia een diensteneconomie geworden. Tegelijk zijn de bouw en de industrie nog wel relatief sterk vertegenwoordigd. Dat kan een pré zijn nu Nederland zo nadrukkelijk in gaat zetten op circulaire economie en het behalen van de Parijsdoelstellingen (waarvoor de regering zich tot doel gesteld heeft om -49% CO2 uitstoot in 2030 te realiseren). Dit zullen forse investeringen in de bouw- en installatiebranche betekenen. Ook de mondiale toename van de defensiebudgetten kan een impuls betekenen voor de industrie in Twente, die een sterke defensietak kent (ook als toeleveranciers).

De werkloosheid is de afgelopen jaren gedaald. Het CBS schetst voor heel Nederland op dit ogenblik het beeld van een gespannen arbeidsmarkt. Ook in Twente en Twenterand daalt het werkloosheidspercentage.

Het Nederlandse gemiddelde lag in 2018 op 3,8 procent. In Twente lag het 0,1% hoger. In Twenterand was het 3,2%.

Werkloosheidspercentage Twente, Nederland en Twentse gemeenten

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Twente	4,4	3,8	4,7	5,4	5,2	5,9	7,6	7,6	7,1	6,7	5,2	3,9
Nederland	4,2	3,7	4,4	5,0	5,0	5,8	7,3	7,4	6,9	6,0	4,9	3,8
Almelo	5,3	4,7	5,4	6,3	6,1	7,1	9,1	9,9	9,8	8,4	6,5	4,8
Borne	3,7	3,1	3,9	4,4	4,1	4,8	5,8	6,3	6,1	5,3	4,1	3,2
Dinkelland	3,0	2,7	3,4	3,8	3,7	4,0	5,2	5,3	5,0	4,5	3,6	2,8
Enschede	5,7	4,8	6,3	7,3	7,2	7,7	10,0	9,4	8,5	8,6	7,1	5,2
Haaksbergen	3,6	3,2	4,0	4,5	4,3	4,9	6,2	6,2	5,3	5,7	4,4	3,3
Hellendoorn	3,3	2,9	3,7	4,3	4,0	4,7	6,0	6,5	5,9	5,5	3,9	3,0
Hengelo	4,7	3,9	4,7	5,2	5,0	6,3	7,6	7,8	8,1	7,1	5,2	4,0
Hof van Twente	3,6	3,1	3,6	4,0	3,8	4,7	6,0	6,1	5,4	4,6	4,1	3,3
Losser	3,7	3,3	4,2	4,7	4,6	5,1	6,6	7,0	6,8	6,1	4,4	3,5
Oldenzaal	3,8	3,3	4,2	5,0	4,9	5,1	6,6	6,7	6,1	5,8	4,4	3,4
Rijssen-Holten	3,3	3,0	3,5	4,0	3,8	4,8	6,2	6,1	5,5	5,0	3,8	2,9
Tubbergen	3,1	2,8	3,3	3,8	3,6	4,3	5,9	6,1	5,0	4,6	3,5	2,7
Twenterand	3,7	3,1	3,8	4,3	3,9	4,7	6,7	6,5	5,5	5,3	4,0	3,2
Wierden	3,4	3,1	3,6	4,1	4,0	4,5	5,9	5,8	5,5	4,9	3,5	2,8

Leegstand winkelpanden

De leegstand in Twenterand is beperkt en tussen 2015 en 2016 gedaald. Als het om winkelpanden gaat bijvoorbeeld van 50 naar 30 panden. De verwachting is wel dat winkelcentra in kleinere gemeenten het de komende jaren moeilijk zullen krijgen. De concurrentie met grotere steden is groot. Een minpunt en een bron van grote ergernis betreft het winkelcentrum van Vriezenveen, dat duidelijk veel te wensen over laat. Planvorming voor een beter winkelcentrum in Vriezenveen is al jarenlang gaande, maar tot nu toe zonder concreet succes.

Landbouw

Het aantal landbouwbedrijven in Twenterand is de afgelopen 10 jaar verminderd van 299 naar 218. Er is sprake van opschaling geweest. Het aantal varkens is daarbij fors verminderd en het aantal kippen en runderen gegroeid. De komende jaren zullen de maatschappelijke opgaven die aan de landbouw gesteld worden groot zijn.

Energie en klimaat

Het aandeel duurzame energie in Twenterand stijgt en is nu 7%. De provincie doelstelling is 20% hernieuwbare energie in 2023. De regio Twente wil energieneutraal zijn in 2050. Twente loopt wel voorop in zon-PV. Zon-PV maakt 4% van de duurzame energie in Twente uit, ca. 0,36% procent van het energieverbruik. Gezien het aantal gebouwen is er zeker ruimte voor vergroting van dit aandeel, maar het zal onvoldoende zijn om alle vraag in te vullen met zon-PV. Het ligt voor de hand om te veronderstellen dat energiewinning de komende jaren belangrijker gaat worden in het landschap van Twenterand.

Sociale structuur

Twenterand heeft meer huishoudens met een beneden modaal inkomen ten opzichte van de omliggende gemeenten.

Gemeente	Aantal huishoudens	Aantal huishoudens beneden modaal	Aandeel beneden modaal inkomen
Tubbergen	8.155	1.738	21,3%
Hardenberg	23.693	5.849	24,7%
Wierden	9.366	1.827	19,5%
Ommen	6.629	1.425	21,5%
Hellendoorn	14.415	3.014	20,9%
Totaal	62.258	13.853	22,3%
Twenterand	13.584	3.484	25,6%

Het aantal mensen dat een uitkering uit de WWB ontvangt is sinds 2012 gestegen van ca. 350 naar rond de 500. Dat komt voor een deel doordat jongeren die vroeger een Wajong uitkering kregen nu aangewezen zijn op de WWB en door toename van het aantal statushouders. Hoewel er recent een kleine daling is geweest van het aantal mensen in de WWB verloopt die langzaam. Op dit moment ligt het aantal op 462 (maart 2019).

Het aandeel laagopgeleiden in de bevolking van Twenterand is hoger dan gemiddeld in de provincie, maar het daalt sneller dan gemiddeld. Twenterand is in zekere zin een inhaalrace op dat vlak aan het maken.

Gezondheid

Inwoners van Twenterand kennen een relatief lage levensverwachting. De ervaren gezondheid is juist bovengemiddeld. Van de 19 t/m 64-jarigen voelt 82% zich goed (gemiddeld Twente 81%), van de 65+ers voelt 67% zich goed (Twente gemiddeld 65%).

Het gebruik van alcohol (onder de jeugd) en het gebruik van GHB wordt in Twenterand al jaren als een probleem ervaren. De gemeente zet met name zwaar in op de aanpak van de GHB-problematiek. In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft het Trimbos instituut samen met de gemeente Twenterand, Tactus Verslavingszorg, politie en andere partners een specifieke aanpak voor GHB-problematiek ontwikkeld. Deze aanpak geldt momenteel als voorbeeld voor de rest van Nederland.

Politiek

Raad en college zijn al in een vroegtijdig stadium overgegaan tot het dualistisch stelsel. Binnen dat stelsel proberen raad en college gezamenlijk -maar met respect voor ieders eigen verantwoordelijkheid en rol-oplossingen te vinden voor de maatschappelijke opgaven die zich voordoen.

De gemeenteraad van onze gemeente telt 23 raadsleden verdeeld over de volgende fracties:

• GBT	12 raadsleden
• CDA	4 raadsleden
• ChristenUnie	3 raadsleden
• SGP	1 raadslid
• PVV	1 raadslid
• VVD	1 raadslid
• PvdA - GroenLinks	1 raadslid

De fractie GBT heeft op dit moment de absolute meerderheid en vormt samen met de fractie ChristenUnie de coalitie met als basis het coalitieakkoord "Kernachtig & veranderend Twenterand". Het betrekken van inwoners vormt daarin een belangrijk element.

Twenterand kende in de afgelopen collegeperiodes een roerig politiek klimaat. Nochtans lijkt het politiek klimaat sedert het aantreden van de waarnemend burgemeester en sedert de laatste verkiezingen in een wat rustiger vaarwater te zijn gekomen.

Financiën

In 2018 heeft de gemeente Twenterand een financiële scan laten uitvoeren door de provincie. Uit deze scan is naar voren gekomen, dat de gemeente niet veel mogelijkheden heeft om de begroting snel aan te passen op het moment dat er zich tegenvallers voordoen. Er is geen sprake van structurele exploitatieruimte. De scan geeft als belangrijkste mogelijkheid het verhogen van belastingen aan.

Vanaf 2017 werd de gemeente geconfronteerd met een fors structureel tekort op het sociaal domein. Om dit op te kunnen vangen is bij de vaststelling van de begroting 2019 de OZB zeer fors verhoogd. Dit is overeenkomstig met de mogelijkheid die in de scan werd aangegeven.

Ambtelijke organisatie

De formatie van de organisatie is krap en kwetsbaar. Op deelgebieden is er formatie, maar zonder 'rugdekking'. Desondanks kent de gemeente Twenterand een boeiende ambtelijke organisatie met ruim 200 medewerkers.

Werken bij de gemeente Twenterand betekent werken in een regieorganisatie en in een klantgerichte omgeving waarin de inwoners de leidraad zijn voor alles wat de gemeente doet. Vanuit haar regierol pakt de organisatie de wettelijke taken op, zorgt ze dat het bestuur goed kan besturen en dat doelen met en door de samenleving worden gerealiseerd.

De continu en snel veranderende wereld met de complexe opgaven die daaruit voortkomen vraagt om een passende organisatie. Twenterand heeft daarom ingezet op een regieorganisatie met een vaste kern en flexibele schil. De flexibele schil is nodig om te beschikken over (tijdelijke) kennis, kunde en vaardigheden die niet in huis beschikbaar zijn. In de afgelopen jaren is daarom een deel van de vaste formatie omgezet naar flexibele inzet. Per 1-1-2018 is de omvang van de vaste kern 176,2 fte en bedraagt de flexibele schil € 2.103.253,-.

FTE VASTE KERN *		BEGROTING		
		FLEXIBELE SCHIL (loonsom, niet ingevulde vacatures)		
		Totaal	Algemeen	Sociaal domein
Stand 1-1-2016	198,0 fte	€ 1.476.714	€ 1.024.877	€ 451.837
		€ 1.986.987	€ 1.485.162	€ 501.835
Stand 1-1-2017	181,3 fte	€ 1.986.987		
		€ 2.103.253		
Stand 1-1-2018	176,2 fte	€ 2.103.253	(miv 1-1-2018 is flex.schil 1 bedrag)	

* Er is geen 1 op 1 relatie tussen de fte vaste kern en de gesaldeerde bedragen in de flexibele schil. Bv. uitstroom Gemeentelijk Belasting Kantoor is geen toevoeging in de flexibele schil.

Maatschappelijke opgaven

Uit de hierboven genoemde algemene karakteristiek en ontwikkelingen zijn diverse maatschappelijke opgaven te destilleren, die in de komende periode een oplossing behoeven en die ook voor invulling van de taken en rollen van de nieuwe burgemeester van belang zijn.

Opgave sociaal domein

Vele taken in het sociaal domein zijn in de afgelopen jaren overgeheveld naar de gemeenten, maar de overheveling van financiële middelen bleken daarbij onvoldoende. Om deze opgave tegemoet te treden zet Twenterand sterk in op transformatie: op eigen kracht, kerngericht werken en versterking van het voorliggend veld. De focus van de gemeente ligt daarbij op inhoudelijke vernieuwing met een andere cultuur en andere werkwijzen. Naast deze inhoudelijke vernieuwing stuurt Twenterand ook op oplossingen die kosten kunnen besparen en tracht ze door krachtig lobbywerk meer gelden van het rijk te verwerven om in de tekorten te kunnen voorzien. Communicatie en samenwerking zijn bij dit alles essentieel.

Opgave ruimtelijk domein

De invoering van de Omgevingswet betekent een grote veranderopgave en een andere manier van werken, met een integrale benadering van de leefomgeving, meer bestuurlijke afwegingsruimte, een andere relatie met de inwoners, een intensivering van de samenwerking met medeoverheden en een grote digitaliseringsopgave.

Daarnaast dienen zich inhoudelijk nieuwe opgaven aan voor gemeenten, zoals het inrichten van een duurzame samenleving en het anticiperen op klimaatverandering en de energietransitie.

Opgave economie en vrijetijdsbesteding

Een grote opgave betreft het realiseren van een goede aansluiting tussen economie, werk en onderwijs. Twenterand koerst daarbij op een sterke invulling van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente binnen de netwerken met ondernemers, onderwijs, andere overheden, sportverenigingen en culturele instellingen.

Als plattelandsgemeente heeft Twenterand een aantal specifieke opgaven, zoals de schaalvergroting in de landbouw, het op peil houden van het voorzieningenniveau (waaronder het openbaar vervoer), de asbestsanering, de erventransitie en het behoud van de economische vitaliteit bij bedrijven die niet langer landbouw of veeteelt als bestaansbasis hebben. Ook de (veilige) bereikbaarheid van gemeente via de N36

moet hier genoemd worden. De intentie van de gemeente is om bij deze opgaven een proactieve rol te spelen, samen met andere partners en soms eigenstandig.

Meer specifiek voor de sport is het de opgave om in de komende jaren met beperkte gemeentemiddelen te komen tot vitale sportverenigingen en goede sportaccommodaties. Deze zijn een belangrijke voorwaarde om de lichamelijke, geestelijke en sociale gezondheid van de inwoners van Twenterand te bevorderen en een actieve deelname aan de samenleving te stimuleren. Hierdoor ontstaat een koppeling met het sociaal domein. En dat biedt nieuwe kansen en mogelijkheden om meerdere doelen te realiseren.

De opgave voor het winkelcentrum van Vriezenveen is al eerder benoemd en mag ook hier niet onvermeld worden gelaten. Een kwaliteitsslag voor het centrum van Vriezenveen is broodnodig.

Opgave openbare orde en veiligheid

Voor de komende jaren blijft de aanpak van 'ondermijning' een belangrijke prioriteit en zal de inzet moeten worden voortgezet en uitgebreid om (georganiseerde) criminaliteit tegen te gaan.

Andere opgaven op dit terrein betreffen de inzet van voldoende handhavingscapaciteit, het tegengaan van alcoholgebruik onder de jongeren en de aanpak van de drugsproblematiek (GHB).

Opgave op financieel gebied

De financiële opgave voor de gemeente Twenterand is het beheersen van de kosten op langere termijn. De meerjarenraming sluit weliswaar met een positief saldo, maar in het saldo zit een grote onzekerheid met betrekking tot het sociale domein. De gemeente vindt het daarbij belangrijk om het sociale gezicht te behouden. Daarom is de budgettaire neutraliteit binnen het sociale domein losgelaten en is voor de dekking van de kosten buiten het sociaal domein gezocht. Voor 2019 heeft daartoe een forse belastingverhoging plaatsgevonden. De onzekerheid en de forse opgave binnen het sociaal domein blijven desalniettemin bestaan.

Opgave bestuur en organisatie

Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is van belang voor het goed functioneren van de democratie. De bestuurlijke opgave is om hier blijvend aandacht aan te schenken in tijden van politieke rust en onrust.

De opgave voor de organisatie is het verder doorontwikkelen naar een kernorganisatie. Een organisatie die regie voert, doelen realiseert (met, in en voor de samenleving), zorgt dat wettelijke taken worden uitgevoerd en het bestuur goed kan besturen.

Twenterand werkt hiertoe ook steeds vaker samen met anderen. Zo werkt Twenterand binnen de Regio Twente samen op het gebied van volksgezondheid, economische zaken, milieu, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, sociaal domein en recreatie en toerisme. De gemeente Twenterand neemt tevens deel aan de nieuwe Agenda voor Twente voor de periode 2018-2022. Het belang van samenwerking zal alleen maar toenemen. Het is een opgave om dit op de juiste wijze vorm te geven.

3. DE VERWACHTE INVULLING VAN DE TAKEN EN ROLLEN VAN DE NIEUWE BURGEMEESTER

De nieuwe burgemeester van Twenterand heeft net als elke burgemeester specifieke taken en rollen. Deze taken en rollen zijn in beginsel in iedere gemeente gelijk. Maar deze taken en rollen kunnen op grond van de specifieke omgeving waarin de burgemeester komt te werken, wel op een eigen wijze worden ingekleurd. In de vorige paragraaf is de specifieke werkomgeving van de burgemeester beschreven in de vorm van een algemene karakteristiek van de gemeente Twenterand, de ontwikkelingen waar Twenterand mee te maken heeft en de (maatschappelijke) opgaven waar de gemeente voor staat.

In deze paragraaf wordt aangegeven welke verwachtingen de gemeenteraad dientengevolge heeft bij de invulling van de taken en rollen van de burgemeester.

Voorzitter van de raad en college

Twenterand heeft roerige politieke tijden achter de rug. Van de burgemeester wordt de nodige bestuurlijke ervaring verwacht om Twenterand in rustig politiek vaarwater te houden. Zo is de nieuwe burgemeester zich er uiteraard van bewust dat de dubbelfunctie van raadsvoorzitter en collegevoorzitter spanning met zich mee kan brengen. Hij heeft dan ook de kwaliteiten om beide functies uitstekend en in balans te vervullen. Hij coördineert, integreert en stimuleert de samenwerking tussen raad en college. Hij is een actieve sparringpartner voor de wethouders, de gemeentesecretaris en de raadsgriffier. Binnen de driehoek burgemeester-gemeentesecretaris-raadsgriffier is hij een op samenwerking gerichte partner. De kwaliteit van de besluitvorming staat bij hem hoog in het vaandel. Hij draagt zorg voor een helder en transparant besluitvormingsproces en voert regie op de maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat. Daar waar inbreng vanuit de bevolking gewenst is, ziet hij er op toe dat deze ook vorm krijgt. Als voorzitter van het college tracht hij het college als team te laten functioneren. Als voorzitter van de raad legt hij een accent op het efficiënt en effectief laten functioneren van de raad. Steeds doet hij dit met erkenning van de onderscheiden rollen van raad en college in het duale bestel.

Van de burgemeester wordt verwacht dat hij naast de wettelijke burgemeesterstaken ook bereid is als lid van het college een deel van de collegeportefeuille op zich te nemen. De samenstelling van deze portefeuille is uiteraard onderwerp van nader overleg. Als indicatie wordt hierbij de huidige portefeuille van de burgemeester gegeven:

- Algemeen bestuurlijke zaken,
- Personeel en organisatie,
- Handhaving,
- Openbare orde en veiligheid

Handhaver van openbare orde en veiligheid

Twenterand is een veilige gemeente en moet dat ook blijven. De burgemeester heeft daarin een leidende rol. Daar horen ook ingrijpende bevoegdheden bij, zoals het opleggen van een huisverbod bij plegers van huiselijk geweld of de sluiting van overlast gevende drugspanden. En ook in de crisisbeheersing heeft de burgemeester belangrijke taken. Tijdens een crisis wordt van de burgemeester verwacht dat hij voortdurend op de juiste wijze weet te schakelen tussen verschillende rollen. Op het ene moment is hij als crisismanager in het beleidsteam de crisis aan het bestrijden, op een ander moment is hij burgervader voor de slachtoffers en op weer een ander moment staat hij als boegbeeld van de gemeenschap de pers te woord en legt hij na de crisis als bestuurder verantwoording af.

Maar de portefeuille openbare orde en veiligheid bevat natuurlijk meer dan handelen op het moment dat het nodig is. Van de burgemeester wordt ook verwacht dat hij regie voert op de beleidsontwikkeling, preventie en preparatie, dat hij alert is op signalen die duiden op ondermijning van bestuur en samenleving door criminaliteit en dat hij regie voert op de bestuurlijke aanpak daarvan.

Hoeder van integriteit

Integriteit is een basisconditie voor de burgemeester zelf, maar daarnaast heeft hij ook de wettelijke plicht om de bestuurlijke integriteit van de gemeente te bevorderen. Van de burgemeester wordt verwacht dat hij die rol op een proactieve wijze oppakt.

Efficiënt netwerker

Van de burgemeester wordt verwacht dat hij uitstekende contacten kan leggen en onderhouden met medeoverheden op regionaal, provinciaal en landelijk niveau en met maatschappelijke organisaties, bedrijven en verenigingen die voor de gemeente van belang zijn. Van hem wordt verwacht dat hij een uitstekende ambassadeur is voor Twenterand, de belangen van de gemeente op elk niveau en op efficiënte

wijze weet te behartigen. De maatschappelijk opgaven waar Twenterand voor staat vragen om een proactieve netwerkhouding van de burgemeester.

Burgervader en het gezicht van de gemeente

Van de burgemeester wordt verwacht dat hij het gezicht is van Twenterand en dat de rol van *burgervader* hem past. Hij is derhalve iemand die gemakkelijk omgaat met mensen op alle niveaus. Hij heeft een *klik* met Twenterand en met Twente. Dat uit zich in zijn gevoel en respect voor de identiteit van Twenterand, de verschillende kernen en de Twentse cultuur. Hij begrijpt de cultuur van de inwoners en voelt deze aan.

4. DE UITKOMSTEN VAN DE ENQUETE ONDER INWONERS EN ONDERNEMERS

De gemeenteraad hecht grote waarde aan de mening van de inwoners en de ondernemers. Vandaar dat in een breed verspreide enquête aan de inwoners en ondernemers is gevraagd over welke eigenschappen de nieuwe burgemeester moet beschikken.

De enquête is afgenomen in de periode 8 juli tot en met 11 augustus. Inwoners en ondernemers konden hun mening geven via de website Twenterand.ikpraatmee.nl of door het op papier invullen van de vragenlijst die gepubliceerd werd in het huis-aan-huisblad 'de Toren van Twenterand'.

Om de enquête bekend te maken en inwoners en ondernemers uit te nodigen mee te doen, werd een publiciteitscampagne gehouden. Daarbij is gebruik gemaakt van persberichten, banners, flyers, gerichte mailing, gemeentelijke website, social media, posters en borden langs de weg. Daarnaast werd de enquête door Taalpunt voor iedereen prettig leesbaar gemaakt.

In totaal werd de enquête door 703 inwoners en ondernemers ingevuld. Dit aantal respondenten is wat lager dan aanvankelijk werd verwacht, maar wel ruim voldoende voor het weergeven van een betrouwbaar resultaat.

De drie meest genoemde eigenschappen die inwoners en ondernemers voor de nieuwe burgemeester wensen, zijn:

- eerlijk en betrouwbaar bestuurder;
- betrokken en met aandacht voor inwoners en ondernemers;
- laat zich zien en is gemakkelijk aanspreekbaar.

De eigenschappen die daarna veel genoemd worden zijn:

- onafhankelijk en boven de partijen;
- brengt partijen bij elkaar;
- echte burgervader/burgermoeder.

Deze eigenschappen vragen om een betrouwbare, verbindende, eerlijke, betrokken, aanspreekbare en zichtbare bestuurder.

Kijken we specifiek naar de eigenschappen die de ondernemers noemen, dan zijn de top 3 eigenschappen dezelfde als die voor alle inwoners.

De eigenschappen die de ondernemers daarna veel noemen zijn:

- onafhankelijk en boven de partijen
- daadkrachtig en actieve man of vrouw
- ervaren deskundige met veel kennis

Ondernemers hechten daarmee iets meer aan de eigenschappen 'daadkracht' en 'deskundigheid'.

Een uitgebreide rapportage van de enquête is te vinden in bijlage 1.

5. DE GEVRAAGDE BESTUURSCOMPETENTIES VOOR DE NIEUWE BURGEMEESTER

Op grond van het voorgaande vraagt de gemeenteraad de volgende bestuurscompetenties van de nieuwe burgemeester van Twenterand.

Uitgangspunt daarbij is:

- de in paragraaf 2 beschreven omgeving waarin de nieuwe burgemeester komt te werken;
- de in paragraaf 3 beschreven verwachtingen die de gemeenteraad heeft bij de invulling van de taken en rollen door de nieuwe burgemeester;
- de in paragraaf 4 beschreven uitkomsten van de enquête onder inwoners en ondernemers.

De gevraagde bestuurscompetenties voor de burgemeester van Twenterand vallen in drie onderdelen uiteen:

- de basiscondities;
- de bestuursvaardigheden;
- de bestuursstijlen.

De basiscondities

Over de volgende vijf basiscondities moet iedere burgemeester beschikken en dus ook de burgemeester van Twenterand. In volgorde van prioriteit.

1 Verbindend

De burgemeester geeft richting aan en binding in een groep of gemeenschap; hij brengt samenwerkingsverbanden tot stand en handhaaft deze. In zijn functie wordt hij geconfronteerd met verschillende mensen, groepen en tegengestelde belangen. Van de burgemeester wordt nadrukkelijk verwacht dat hij degene is die tegenstellingen overbrugt en partijen bij elkaar brengt en houdt.

2 Integer

De burgemeester handelt te allen tijde eenduidig en transparant volgens de algemeen geaccepteerde normen en waarden. Hij beschikt over een goed ontwikkeld moreel kompas. De burgemeester heeft een voorbeeldfunctie, draagt integriteitsbewustzijn proactief uit en spreekt anderen hierop aan. Zowel intern naar het college, de raad en de ambtelijke organisatie, als extern.

3 Onafhankelijk

Van de burgemeester wordt verwacht dat hij in hoge mate onafhankelijk opereert en geen bijzondere verbintenis aangaat met één of meerdere partijen. Dat geldt zowel bestuurlijk en politiek als maatschappelijk. De burgemeester staat op basis van gezag, positie en vertrouwen boven partijen en wordt als zodanig geaccepteerd. Daarbij zal de burgemeester een natuurlijk overwicht moeten hebben, met een open opstelling die voldoende distantie bewaart tot belanghebbenden.

4 Herkenbaar

De burgemeester is zich steeds bewust van de situatie waar hij in verkeert en handelt daarnaar. Hij identificeert zich met de personen en instanties met wie hij contact heeft. Ondanks zijn verschillende rollen (op het ene moment als voorzitter van het college of de raad, het andere moment als burgervader in een betrokken gesprek met inwoners) is de burgemeester steeds herkenbaar.

5 Stressbestendig

Bij ingrijpende gebeurtenissen en crisissituaties weet de burgemeester wat er van hem verwacht wordt. Hij blijft effectief handelen onder druk en hij straalt rust en vertrouwen uit.

De bestuursvaardigheden

Bestuursvaardigheden beschrijven het vermogen van iemand om effectief en vaardig gedrag in te zetten in de daarvoor bestemde situatie. De gemeenteraad zoekt een burgemeester met vooral de volgende bestuursvaardigheden. In volgorde van prioriteit.

1 Betrokken

Beschikt over het vermogen zich in te leven in de situatie. Luistert en erkent gevoelens en behoeften van anderen. Toont hier begrip voor. Is zich bewust van de impact van het eigen handelen.

2 Communicatief

Vertaalt ideeën en feiten in begrijpelijke taal, passend bij de ontvanger. Is in staat onder verschillende omstandigheden, met diverse mensen met verschillende achtergronden contact te maken. Onderhoudt schijnbaar moeiteloos het netwerk.

3 Daadkrachtig

Signaleert kansen en handelt daarnaar. Onderneemt uit eigen beweging acties om doelen te realiseren. Neemt het voortouw. Zorgt voor een snel optreden als de situatie hierom vraagt.

4 Omgevingsbewust

Is goed geïnformeerd over maatschappelijke en politieke ontwikkelingen en weet deze kennis effectief in te zetten. Kent de verschillende belangen binnen en buiten de regio en weet deze te benutten voor de gemeente.

5 Deskundig

Heeft het vermogen om bekwaamheid, vaardigheid en expertise actueel te houden, effectief toe te passen en over te dragen aan anderen.

Persoonlijke stijlen

Het bekende gezegde 'elke vogel zingt zoals hij gebekt is' maakt duidelijk dat iedereen handelt op een manier die hem het beste past. Iedereen heeft een persoonlijke stijl en die stijl moet passen bij de omgeving waarin de nieuwe burgemeester komt te werken en de invulling van de taken en rollen die de gemeenteraad van hem verwacht. In dit verband zoekt de gemeenteraad naar een burgemeester met een persoonlijke stijl die als volgt beschreven kan worden.

1 Mensgericht

In de aansturing aandacht voor:

- het organiseren van draagvlak;
- wat informeel mogelijk is;
- interacties in een groepsproces;
- bevorderen van sfeer.

2 Pragmaticus

De burgemeester is vooral bezig met wat er vandaag speelt in de gemeente:

- volgt de lijnen die anderen hebben uitgezet;
- brengt de zaken van vandaag op orde;
- lost problemen op als deze zich voordoen;
- werkt ook graag achter de schermen;
- weet wat er nu moet gebeuren;
- houdt de vinger aan de pols.

6. OVERIGE ASPECTEN

Procedurele wensen en criteria

- De kwaliteiten van de burgemeester zijn belangrijker dan bijvoorbeeld politieke kleur, geaardheid, geslacht en leeftijd.
- Gezien het belang van bestuurlijke continuïteit wordt verwacht dat de nieuwe burgemeester ten minste één ambtsperiode onze burgemeester blijft.
- De burgemeester komt zo snel mogelijk in onze prachtige gemeente wonen. De gemeente heeft weliswaar geen ambtswoning beschikbaar, maar er is voldoende passende woonruimte.

Inhoudelijke wensen en criteria

- Nevenfuncties wordt positief gewaardeerd, omdat deze een verrijking kunnen betekenen voor de gemeente. Nevenfuncties mogen het ambt of de gemeente uiteraard niet schaden.
- Affiniteit met of kennis van bijvoorbeeld plattelandsgemeenten, de cultuur in onze gemeente, de overwegende overtuigingen in onze samenleving, de streekeigenheid, het verenigingsleven en lokale gebruiken, evenementen en tradities.
- Tegen de achtergrond van een roerig politiek verleden en de grote maatschappelijke opgaven waar Twenterand voor staat, gaat de voorkeur uit naar een burgemeester met de nodige deskundigheid, bestuurlijke ervaring en een relevant (politiek) netwerk.

KORTOM DE GEMEENTE TWENTERAND ZOEKT EEN BURGEMEESTER DIE

... als voorzitter van raad en college boven de partijen staat,
... de kwaliteit van de bestuurlijke besluitvorming zeer hoog in het vaandel heeft staan,
... als handhaver van openbare orde en veiligheid zijn mannetje staat,
... proactief hoeder is van integriteit,
... de nodige deskundigheid en bestuurlijke ervaring met zich meebrengt,
... een relevant (politiek) netwerk heeft,
... daadkrachtig en pragmatisch regie voert op de grote maatschappelijke opgaven,
... een klik heeft met de identiteit van Twente en Twenterand,
... gevoel en respect heeft voor ieders levensbeschouwelijke opvatting,
... burgervader / burgermoeder is en het gezicht van de gemeente,
... oog heeft voor de eenheid van de gemeente en de verscheidenheid van haar kernen,
... betrouwbaar, verbindend, eerlijk, betrokken, aanspreekbaar en zichtbaar is,
... trots is om burgemeester van onze gemeente te zijn!